

Yeditepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Öğrencileri Sigara Kullanım Alışkanlıkları: Kalitatif ve Kantitatif Yaklaşım

Betül KOP, Aslı CULDUZ, Çiğdem KASPAR, Nazlı ŞENCAN

ÖZET

Amaç: Çalışmanın amacı Yeditepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin sigara içme alışkanlıkları ile ilgili durumu tespit etmek ve tanımlamaktır.

Yöntem: Araştırmada veri toplama aracı olarak anket ve odak grup görüşmesi yöntemi kullanılmış, bir başka deyişle kalitatif ve kantitatif karma yöntemi uygulanmıştır.

Bulgular: 2013-2014 öğretim döneminde aktif olan toplam 332 öğrenciden 197'si (% 59.33) anket çalışmasına katılmıştır. Araştırmada 15 kişi ile iki farklı odak grup görüşmesi yapılmıştır. Odak görüşmelerinden elde edilen bulgulara göre; sorumluluklarla baş etme, kendini mutlu hissetme, boş zamanlarını doldurma, üniversiteye verilen ücretin sorumluluğu gibi sebeplerden sigara içtikleri sonucuna

ulaşmıştır. Anket çalışması sonuçlarına göre; sigara kullanımında ve alışkanlık haline gelmesinde etken olarak stres ve arkadaş ortamı ön plandadır.

Sonuç: Sağlık mesleği mensupları ve mesleğin geleceği öğrencilerin sağlık alışkanlıkları, topluma örnek olmaları ve sağlık lideri olabilmeleri adına önemli bir durumdur. Fakültenin ve tüm sağlık mesleği eğitimi alan öğrencilerinin sağlık alışkanlıklarına ilişkin durumları tespit etmesi ve ilerleme planı oluşturması gelecek nesiller açısından çok önemlidir. Bu araştırma, sadece gençlere değil akademik çevredeki eğitmenlere ve ailelere de konunun ciddiyetini ve önemini bir kez daha vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eczacılık Fakültesi Öğrencileri, Sigara İçme Alışkanlıkları, Sosyal Eczacılık

Betül Kop
Yeditepe University, Faculty of Pharmacy, Graduate Candidate, Atasehir,
Istanbul-Turkey.

Aslı Culduz, Nazlı Şencan
Yeditepe University, Faculty of Pharmacy, Pharmacy Management and
Social Pharmacy Department, Atasehir, Istanbul-Turkey.

Çiğdem Kaspar
Yeditepe University, Faculty of Medicine, Biostatistics Department,
Atasehir, Istanbul-Turkey.

Sorumlu yazar:
Aslı CULDUZ
Yeditepe University, Faculty of Pharmacy, Pharmacy Management and
Social Pharmacy Department, Atasehir, Istanbul-Turkey.

E-posta: asli.culduz@yeditepe.edu.tr

GİRİŞ

Sigara tüm dünyada temini kolay ve kullanımının yasal olması sebebiyle bağımlılık yapıcı en yaygın maddedir ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından dünyanın en hızlı yayılan ve en uzun süren salgını olarak tanımlanmıştır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde sigara kullanımı önemli bir halk sağlığı sorunu, hastalık ve ölümlerin kaynağı haline gelmiştir.

Dünya genelinde 1.3 milyar insan sigara içmekte ya da bir sigara ürünü kullanmaktadır; herhangi bir değişiklik olmadığı takdirde bu rakamın 2025 yılında 1.7 milyara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Tütün salgınına bağlı olarak 20. yüzyılda 10 milyon kişi ölmüştür. Halen her yıl 5.4 milyon kişi ölmektedir. Acil önlem alınmadığı takdirde 2030 yılına gelindiğinde her yıl 8 milyondan daha fazla

ölüm olacağı ve 21. yüzyıl boyunca bir milyar kişinin öleceği tahmin edilmektedir (1).

Dünya Sağlık Örgütü'nün dünyadaki sigara içme oranları ve risk farkındalığı açısından sınıflandırmasında, Türkiye ikinci veya üçüncü gruba dahil edilmiştir. İkinci grup; sigara karşıtı önlemlerin yetersizliği nedeniyle sigara içiciliğindeki artış ile, üçüncü grup ise sigaraya bağlı mortalitedeki artış ve erkek kadın içiciliği arasındaki farkındalığın kapanması ile tanımlanmaktadır (2,3). Türkiye'de 70 milyon nüfusun 17 milyonu sigara içtiği bildirilmektedir. Her yıl 100 bin kişi-her gün 200-250 kişi- sigara yüzünden ölmektedir (4). İnsan sağlığı üzerinde sigara içiminin negatif etkilere ve çeşitli hastalıklara sebep olduğu yapılan çalışmalarla ortaya konulmaktadır; kanser, kardiyovasküler hastalıklar, pulmoner hastalıklar ve gastrointestinal hastalıklar. Astımlı hastalarda, hamile kadınlarda, kalp hastalarında, diyabetli hastalarda da sigaranın risk faktörü oluşturduğu bilinmektedir (5).

İnsanlar çoğunlukla sigara için ciddi bir harcama yapmaktadırlar. Marmara üniversitesinde yapılan bir çalışmada 1. sınıf öğrencilerinin içtiği yerli sigaranın bir aylık durağan ortalama maliyeti 99,50 TL, son sınıfta ise 195,4 TL/ay'dır. Yabancı sigaranın bir aylık durağan maliyeti ise 1. sınıfta 150,39 TL, son sınıfta ise 300,45 TL/ay'dır (6). Sigara içme nedenleri yaşa ve kültüre göre değişebilmektedir. Türkiye'de yapılan çalışmalarda sigara içmeme nedenlerinin ilk sıralarında "sağlığa zararlı olması" ve "çevre ve arkadaş ortamı" yer almaktadır (7).

Tablo 1.a. Düzenli sigara kullanan öğrencilerin sigaraya başlama nedenleri (7)

Öğrencilerin sigaraya başlama nedenleri	n	%
Çevre, arkadaş ortamı	58	35.8
Zevk almak için	29	17.9
Özenti	20	12.3
Kişisel ve ailevi sorunlar	18	11.1
Merak	17	10.5
Yalnızlık	10	6.2
Güvenini artırmak için	10	6.2

Tablo 1.b. Hiç sigara içmeyen öğrencilerin sigara içmeme nedenleri (7)

Öğrencilerin sigara içmeme nedenleri	n	%
Sağlığa zararlı olduğundan	290	45.7
Kokusu ve dumanından hoşlanmadığından	192	30.2
Masraflı olduğundan	65	10.2
Aile tepkisinden	43	6.8
Çevreden hoş karşılanmadığından	26	4.1
İnançlarına aykırı olduğundan	19	3.0

Sigara içme alışkanlığı tüm toplumlarda olduğu gibi üniversite gençliği ve özellikle sağlık mesleği eğitimi alanlar için önemli bir halk sağlığı kriteridir. Sağlık mesleği 1. ve 4. sınıf öğrencileri üzerinde dünyanın farklı yer ve kültürlerinde yapılan çalışmalarda; sigara içme durumuna bakıldığında; Hindistan'da %17' den %43'e, Yugoslavya'da %27' den %36 ya ve Türkiye'de Marmara Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada %6.5 ten %19.4'e yükseldiği görülmektedir (6,3). Yapılan diğer çalışmalarda ise, Vietnam'da yaş ve akademik yıl arttıkça sigara içim sıklığı (%25.5) artmakta ve erkekler kadınlara göre daha çok içmektedir, Amerika'da %14 içme sıklığı bulunmakta ve %80'i 18 yaşın altında içmeye başlamakta, Ürdün'de saptanmış olan sigara içme sıklığı %35.0 ve erkekler kadınlara göre daha fazla sigara içmektedirler. Akademik seviyesi düşük olan, arkadaş ve ailesinde çok sigara içen erkeklerde yüzdenin daha yüksek olduğu belirtilmiştir (8,9).

Tablo 2. Öğrencilerin sigara içme durumu ile ilgili üniversitelerde yapılan çalışma sonuçlarından derlemeler

Üniversite	%	Sigara içme sebepleri	Sigara içmeme sebepleri	İkamet ettikleri yer
Hacettepe	22.2	zevкли, stres	---- (*)	yurtta (% 39.6)
Trakya	26.5	stres, sıkıntı	zararlı, zevk alamama	---- (*)
Düzce	21.2	arkadaş ortamı, sorunlar	---- (*)	yurtta (% 46.5)
19 Mayıs	29.1	arkadaş ortamı, zevкли	zararlı, kötü koku	arkadaşlarla evde (% 45.1)
Ürdün	46.6	arkadaş ortamı, zevкли	zararlı, dini inanç	---- (*)
Malezya	4.4	arkadaş ortamı, merak	---- (*)	---- (*)

(*) Yapılan çalışmada araştırılmayan alanlar boş bırakılmıştır (1,2,7,8,10,11)

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, Yeditepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin sigara içme durumu ve sebeplerini tanımlayarak ortaya koymaktır.

Araştırmanın Yeditepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin arasında yapılmasının sebebi gelecekte sağlık danışmanı olarak eczanelerde veya hastanelerde hizmet verecek olan eczacıların eğitimleri sonucu sigaraya yönelik durumlarının belirlenmesidir.

YÖNTEM

Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Niceliksel veri toplayabilmek için anket ve "neden", "nasıl" sorularına

yanıt bulabilmek için odak grup görüşme yöntemleri birbirlerini destekleyecek şekilde kullanılmıştır. Bu araştırmada iki yöntemin birlikte kullanılmasının amacı; perspektifin genişletilmesi, araştırmanın geçerliliğinin artırılması, çok yönlü verilerin çoğaltılması ve verilerin daha iyi çözümlenmesine yardımcı olacağına düşünülmesidir.

Odak grup görüşmesinin avantajları, zengin bir bakış açısı ya da geniş bir perspektif sağlayabilmekte, bir kişinin dile getirdiği bir fikir, bir diğeri tarafından geliştirilebilmekte ve böylelikle detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir (12). Anket çalışmasının avantajlarına bakıldığında ise; geniş kitlelere ulaşmak, araştırmayı büyük gruplara dayandırmak kolaydır, zaman bakımından araştırmacıya tasarruf sağlar, objektifliği daha yüksektir. (13). 15 soruluk anket araştırmacıların gözleminde uygulanmıştır. Veriler SPSS 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Odak grup görüşmeleri Kasım 2013 ve Mart 2014 tarihlerinde yapılmıştır. Görüşmenin içeriğini zenginleştirerek değerlendirebilmek için hazırlanan anket ise Nisan ayında tamamlanmıştır.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Toplam 332 öğrenciden 197'si (% 59.33) anket çalışmasına katılmıştır. Tablo 3'te katılımcıların sınıflara göre dağılımı görülmektedir.

Tablo 3. Ankete katılan öğrencilerin sınıflara göre katılım oranları

Sınıf	2013-2014 yılı öğrenci sayıları*	Araştırmaya katılan öğrenci sayıları	Ankete katılma oranı (%)
1	60	52	86.66
2**	85	25	29.41
3	60	60	100
4	72	40	55.55
5***	55	20	36.36
Toplam	332	197	59.33

* Yeditepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrenci sayıları

** 5. Sınıf öğrencileri son sınıfta stajda bulduklarından dolayı okula gelmemiş ve ankete katılım az olmuştur

*** 2. Sınıfların vize haftasından önce yapıldığı için ankete katılım az olmuştur

Cinsiyete göre sigara içme durumlarına bakıldığında; erkeklerin % 46.6'sı, kadınların % 20.9'u sigara içiyor olarak tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan erkeklerin kadınlara göre daha yüksek oranda sigara içtiği saptanmıştır (Tablo 4).

Tablo 4. Katılımcıların cinsiyet ve sınıf dağılımlarına göre sigara içme oranları

	içiyor (%)	İçmiyor (%)
Cinsiyet		
Kadın	20.9	78.8
Erkek	46.6	53.4
Sınıf		
1	19.2	80.8
2	8.0	92.0
3	40.0	60.0
4	31.6	68.4
5	35.0	60.0

Sınıflara göre sigara içme durumları incelendiğinde ise; 1. sınıfların %19,2' sinin, 2. sınıfların %8'inin, 3. sınıfların %40'ının, 4. sınıfların % 31.6'sının, 5.sınıfların ise %35'inin sigara içtiği görülmüştür.

Öğrencilerin sigara içme durumları ile okudukları dönem arasında ve idealindeki fakülte olmasıyla istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğrencilerin bir kısmı okudukları dönem boyunca aldıkları eğitimin, sigaranın zararları konusunda bilinçlenmelerini sağladığını düşünmektedir. Bu durum ise okudukları sınıfa göre farklılık göstermektedir. % 78.9' la 3.sınıflar en çok bilinçlendiğini belirten dönem olmuştur. Çalışmadaki sigara içen öğrencilerin %50' den fazlası 1-3 yıldır sigara kullandığını belirtmişlerdir.

Sigara içen öğrencilerin sigara içme süresi ile sigara içtiklerinde kendilerini nasıl hissettiklerine bakıldığında 1 yıldan az sigara içenlerin % 20.0'si özgür, %60.0'ı stresini unutmuş; 1-3 yıldır sigara içenlerin %30.0'ı özgür, %56.7'si stresini unutmuş; 3 yıldan fazla zamandır sigara içenlerin %29.4'ü özgür, %58.8'i kendisini daha az stresli hissetmektedir.

Tablo 5. Sigara içme süresi ve duygulanım ilişkisi

	%
1 yıldan az sigara kullananlar	
Özgür	20.0
Neşeli	20.0
Stresini unutmuş	60.0
1-3 yıldır sigara kullananlar	
Özgür	30.0
Neşeli	20.0
Stresini unutmuş	56.7
3 yıldan fazla zamandır sigara kullananlar	
Özgür	29.4
Neşeli	17.6
Stresini unutmuş	58.8

Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre sigara içen öğrencilerin %34.5'i yalnız yaşamakta, %20'si ise yurttadır. Yaşanılan yerin, sigara içme durumuna etkisi incelendiğinde anlamlı bir sonuca ulaşılamamıştır. Ancak farklı araştırmalarda bu durum incelenmelidir.

Sigaranın fiyatının kullanımda önemli bir kriter olduğu varsayılmıştır. Ancak öğrencilerin sigara fiyatları hakkındaki görüşleri farklılık göstermiştir. %68.4'ü pahalı, %18.4'ü normal, %7.7'si ucuz olarak değerlendirmektedirler. Devletin sigara karşıtı kanun ve yaptırımlarını içmeyen öğrencilerin %92.5'i, içen öğrencilerin %63.6'sı olmak üzere toplamda %81.1'i desteklemektedir. Araştırmaya katılan, sigara içen öğrencilerin %22.2'si sigara fiyatlarının arttırılmasıyla sigara içme oranının düşebileceğini savunmaktadır. Öğrencilerden % 41.8'i sigarayı bıraktırmanın kimsenin görevi olmadığını, kişinin kendi iradesiyle alakalı olduğunu, %20.4'ü ise doktorun görevi olduğunu savunmuştur. Sigara içen öğrencilerin %72.7'si (sigara içen 55 kişiden 40'ı) sigarayı bırakmayı düşünmediğini söylemiştir.

Anket sonuçlarına göre Yeditepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nde sigara içen öğrenciler, sigara içmelerinin nedenlerini; %52.7'si stres, %43.6'sı arkadaş ortamı, %16.4'ü ise kendine olan güvenini artırmak olarak belirtmişlerdir. Sigara içmeme nedenlerini ise; %88.5'i zararlı olması, %55.4'ü kötü kokması %11,5'i aile tepkisinden çekinme olarak açıklamışlardır. Bunların dışında, rahatlamaları, tadını sevmeleri, zevk almaları, dikkatlerini artırma istekleri, keyif almaları ve büyük oranda rahatlama hissettiklerini belirtenler olmuştur. Anket katılımcıları birden fazla nedeni seçebildikleri için, aşağıdaki tabloda herbir nedenin yüzde yoğunluğu belirtilmiştir (Tablo 6).

Tablo 6. Katılımcıların sigara içme ve içmeme nedenleri

Sigara içme nedenleri	
Stres	52.7
Arkadaş ortamı	43.6
Kendine güveni artırma	16.4
Merak	5.5
Aileden uzak olmak	3.6
Sigara içmeme nedenleri*	
Zararlı	88.5
Kötü koku	55.4
Masraflı	18.0
Aile tepkisi	11.5
Çevreden hoş karşılanmama	9.4

Odak Grup (Focus group) görüşme bulguları:

Sigara içme sebeplerine ilişkin bulgular

Sigara içme sebeplerinin kişiden kişiye değiştiği gözlemlenmiştir. Katılımcılardan biri; stresli veya kendini yalnız hissettiği, kimseye birşey anlatamadığı, konuşamadığı zamanlarda sigaraya eğilimi olduğunu söylerken, diğeri arkadaşlarla eğlence için ve eşlik etmek amacı ile içtiğini belirtmiştir.

*"...hep öyle içmiyorum ama arada sırada... Bende bikaçkere içmişim ama hani genelde insan stresli veya kendini yalnız hissettiğinde en büyük neden bence bu bide tabi ki arkadaş çevresi ama hani benim nedenim arkadaş çevrem değil ama insan kendini böyle çok stresli veya çok yalnız hissettiğinde böyle bir kaç kere falan içmişliğim olmuştu benim." (1,5,K)**

"şu zamana kadar 6 tane içtim... Bir gün arkadaşlarımla yemek yedik falan normalde bana hiç teklif etmezlerdi ama al bir tane yemek yedik biraz üstüne de içmiştik hani iyi gider dediler... Öyle içtim..."(1,4,K)

Sohbetten aldıkları mutluluk payını 10 üzerinden 5 olarak puanlandıran katılımcılar alkol ve sigara sayesinde bunun 10 üzerinden 7 ye çıktığını ve 10 üzerinden 7'nin onları her zaman mutluluk anlamında daha fazla tatmin ettiğini söylemişlerdir. Stresten kurtaran şeyin mutluluk olduğunu ve insanın bir kaçış noktasına ihtiyacı olduğunu vurgulamışlardır. Ders arasında on dakikada kısa mutluluklar hissettiklerini ve o an için kaçış noktası olarak düşündükleri için sigarayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. İçine çekmeden içtiğini söyleyerek alışkanlık haline gelmeyeceğini ve daha az zararı olacağını düşünerek içtiğini vurgulayanlar olmuştur.

"...hayatımda arkadaşlarım arasında olsun kendim içinde olsun bence şeyy u hayatımızda eğlence için bahaneler yaratırız ve daha fazlasını isteriz yani bizim sohbetten aldığımız mutluluk payı 10 üzerinden 5 ise alkol sayesinde bu 10 üzerinden 7'ye çıkar ve 10 üzerinden 7 bizi her zaman daha fazla mutluluk anlamında tatmin edeceği için biz her zaman 8'i ararız 9'u ararız..."(1,3,K)

"...sigaraya öyle bir özenmişliğim yok ve içime çekmeden öylesine içiyorum bu yüzden umuyorum ki bir alışkanlık halini almayacak."(1,4,K)

Sigara bıraktırma konusunda caydırıcı faktörlerin çok önemli olduğunu ve herkes için farklı sebeplerin olacağını

belirten öğrenciler, şöyle örneklerden bahsettiler; “kişiyi strese sokan veya boşluğa sokan şey neyse onları doldurmak, ortadan kaldırmak ve yakın kişilerden somut hastalık örnekleri vermek”. Görüldüğü gibi gençler aslında sigaradan kurtulmak veya uzak durmak için gerekenlerin de farkındalar.

“...Bence somut caydırıcı örnekler lazım...”(1,3,K)

“...Moral destek yani o boşluk neyse o boşluğu doldurmak gerekiyor ...”(1,6,K)

Görüşmecilerden bir kişi sigara tüketiminin insanlara empoze edildiğini savunmuştur.

“...strese maruz kaldığımız zaman sigara içiyoruz rahatladığımızı hissediyoruz ama bu birazda bize empoze edilen bir şey bence yani psikolojik olduğunu düşünüyorum...”(1,1,K)

4. sınıftaki katılımcıların sigara içme sebeplerinin 1. sınıftakilere göre daha farklı olduğu görülmüştür. 4. sınıftaki katılımcılar çok büyük ölçüde rahatlatıldığı, hatta çoğu antidepresan ilaçtan daha iyi geldiğini düşündükleri için, duygusal travma geçirdikten sonra, kendilerine zarar vermek için ve zevk aldıkları için içtiklerini söylemişlerdir.

“...Şu da var ama sigara büyük ölçüde rahatlatıyor insanı çok rahatlatıyor insanı böyle bir şey olamaz yani çoğu antidepresan ilaçtan daha etkili öyle söyleyeyim yani özendirmek gibi olmasın ama...”(2,6,K)*

*(grup no, katılımcı kod, cinsiyet)

“...ilk denemem bu şekilde oldu yani bir duygusal travma yaşadıkten sonra denedim bir süre hatta o zaman paket bile almıştım uzun süre... Evet ya doğrusunu söylemek gerekirse o süre içerisinde kendime zarar vermek istedim ve bu şekilde kendime zarar verdim.”(2,3,E)

Sigaraya nasıl başladıklarını anlatırken bazı sebepler dikkat çekmiştir. Lise zamanlarında hocalardan gizli kaçamak yapmak hoşlarına gittiği için, yani yasak olmasının sigaraya eğilimi daha çok arttırdığını savunmaktadırlar. Ayrıca ders aralarında arayayı değerlendirmek ve kafa dağıtmak için sigaraya yöneldiklerini anlatmışlardır.

“...lise ortamında içtim arkadaş ortamında işte tuvalette kaçamak falan hoşumuza gidiyordu hocalardan falan kaçmak öyle öyle alıştık...”(2,4,E)

“...1 numaralı etken teneffüslerde dışarı çıkılıyor hava almaya orda da herkes sigara içiyor... Arayı değerlendirmek için evet oradan çoğalıyor...”(2,8,E)

Yukarıdaki ifadelerde dikkat çeken nokta, yasaklamaların yasaklanan şeye karşı eğilimi artırması ve öğrencilerin ders arasını değerlendirecek daha farklı şeyler bulamadığı için sigaraya yönelmeleri olmuştur. Bu bakımdan okullarda öğrencilerin ders aralarını değerlendirebilecekleri, daha fazla sosyal aktivitede bulunabilecekleri ortamlar oluşturulması gerektiği sonucuna varılabilir.

Bir grup katılımcı, sigara tüketiminde dini inancın önemli bir etken olduğunu düşünürken, bir kısmı ise hiçbir etkisinin olmadığını, bir başkasının bu zararlıdır demesinden bir farkı olmadığını savunmuştur.

“...tabi inançla alakası olmaz olur mu bu vücudumuz bize emanet bizim sigara içmeyerek bu emanete en güzel bir şekilde bakmamız gerekiyor; inanç tabi ki etken...”(2,7,E)

“...bence inancın çok etkili olduğunu düşünmüyorum, inanç sadece derste anlatılanlar kadar etkili, derste... Hocanın çıkıp sigara zararlıdır demesi kadar etkili...”(2,8,E)

Sigara bırakma konusundaki soruya çok az kişi “evet” diye cevap verirken çoğunluk aldığı zevkten ve rahatlamının etkisinden dolayı bırakmayı düşünmediğini bildirmiştir. Sigara bıraktırmada en büyük etkenin hatırlatıcıların ortadan kaldırılması olduğu fikri savunulmuştur. Küçük bir grup, arkadaş çevresiyle birlikte sigara bıraktırma seminerleri uygulanması gerektiğini söylerken; grubun diğer büyük bir bölümü insanın sadece kendi kafasında bitirmesi gerektiğini düşündüğünü belirtmiştir.

“...Sigarayı bırakmada en önemli şey hatırlatıcıları ortadan kaldırmak; mesela arkadaşlar hatırlatıyor; bizim okulda sürekli teneffüsler hatırlatıyor mesela hatırlatıcı teneffüsse bunun teneffüste oraya çıkmaması lazım...”(2,8,E)

“... Hatırlatıcı olsa bile etkilememesi lazım bence insanın kafasında bitiyor her şey ne nikotin bandı ne bir şey hiçbir şeyin katkısı yok yani kafanda bitirdiğin zaman yanındaki arkadaşın sigara içse de sen etkilenmeyeceksin yani hiç mi karşına hatırlatıcı etkenler çıkmayacak...”(2,3,E)

“... Evet, yani bırakırsan hep birlikte bırakacaksın yani görüyorsun sürekli sonuçta onu...”(2,4,E)

“...Yani kafanda bitireceksin...”(2,6,K)

Tüm bu odak grup görüşmelerinden elde edilen görüşler aşağıdaki tabloda özetlenebilir.

Tablo 7. Odak grup görüşmeleri sonuçlarına göre sigara içme ve içmeme sebepleri

Grup no	İçme sebepleri	İçmeme sebepleri
1	Alkol kullanımı ile Stres Kendini yalnız hissettiklerinde Ebeveynlerinin sigara kullanımını bırakılmaması Sorumlulukla baş etmek Arkadaşlarla eğlenmek ve eşlik etmek Arayış içinde olmak Kendini ön plana çıkarmak Çevre edinmek	Kötü tat Kötü koku Vücuda zararlı olması Özentice gelmesi Ebeveynlerin içmemesi Baskı
2	Arkadaş ortamı Merak Hoşuna gitmesi Stres Yasak olması Okula adaptasyonda sorun Okulu sevmeme Özel okul ücreti Sosyalleşme aracı olarak düşünmek Rahatlamak Kendine zarar vermek Zevkli	Ebeveynlerinin sigara yüzünden ciddi hastalıklar geçirmesi Pis koku Sağlığa zararlı olması

SONUÇ

Araştırma genel olarak değerlendirildiğinde sigara içen eczacılık fakültesi öğrencilerinin toplamın % 28.1 olarak tespit edilmiştir ve benzer çalışmalardaki ortalamalara yakındır. Ancak özellikle sağlık mesleği mensubu olacak bireylerin, gerek kendi içme alışkanlıklarını azaltması ve gerekse çevresindeki topluma daha faydalı olması için bu oranın düşmesi beklenmelidir.

Sigaranın sağlığa zararları üzerinde daha fazla durulması, sosyal projelerin geliştirilmesi ve epidemiyolojik çalışmaların periyodik olarak yapılmasıyla konuya dikkat çekilebileceği ve faydalı olabileceği öngörülmektedir.

Çeşitli kısıtlılıklar olmasına rağmen elde edilen verilere

göre; bu çalışmada sigara içmede en büyük etkenin stres ve arkadaş ortamı olduğu; kendine zarar vermek, boşlukları doldurmak, kendini ön plana çıkarmak ve alkolün yanında daha çok zevk vermesi olduğu ortaya çıkmıştır. Sigara içme oranının erkek öğrencilerde ve evde yalnız kalan öğrencilerde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler sigarayı bıraktırmamanın kimsenin görevi olmadığını, herkesin kendi iradesiyle alakalı olduğunu düşünmektedirler. Sigarayı bırakmada en önemli faktörün hatırlatıcıların ortadan kaldırılması olduğu savunulmaktadır. Bu konuda fakülte yönetimlerine önemli görevler düştüğü yadsınamaz. Psiko - sosyal koşulların ve okula uyumun artırılmasının, stres ve sorumluluklarla nasıl baş edeceklerini öğrenebilmelerinin, öğrencilerin psikolojik ve sosyal açıdan başka arayışlara girmelerini engelleyebilmek açısından yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Sigara içme faktörleri değerlendirildiğinde, bu konuda geliştirilecek projelerin öğrencilerin sigara içme alışkanlıklarını azaltabileceği öngörülebilir.

Ülkemizde geleceğin sağlık profesyonelleri olarak yetişecek öğrenciler, sigara içme sıklıkları ile mücadelede olumlu rol model olmalıdırlar. Bu nedenle eğitim veren kurumların bu konu üzerinde daha çok durması gerekmektedir. Ayrıca sigara ile mücadelede eczacıların temel sorumlulukları bulunmaktadır. Hasta veya danışanlarını sigaranın riskleri konusunda ve sebep olduğu hastalıklar hakkında bilgilendirmek, pasif içiciliğe maruz kalmaması konusunda bilinçlendirmek ve gerekirse belli periyotlar dahilinde seminerler düzenleyerek toplumun bilgi seviyesini artırmak ve rol model olmak eczacının sorumlulukları arasında sayılabilmektedir.

Sağlık mesleği mensupları ve mesleğin geleceği öğrencilerin sağlık alışkanlıkları, topluma örnek olmaları ve sağlık lideri olabilmeleri adına önemli bir durumdur. Yeditepe Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin 2014 yılı sonu itibarı ile %28 oranında içiyor olması, gelecekte meslektaşların topluma, sigara kullanımı ile ilgili hastalık tedavilerinde iyi örnek olmalarına engel oluşturabileceği düşünülebilir. Fakültenin ve tüm sağlık mesleği eğitimi alan öğrencilerinin sağlık alışkanlıklarına ilişkin durumları tespit etmesi ve ilerleme planı oluşturması gelecek nesiller açısından çok önemlidir. Bu araştırma, sadece gençlere değil akademik çevredeki eğitmenlere ve ailelere de konunun ciddiyetini ve önemini bir kez daha vurgulamaktadır.

Yeditepe University Faculty of Pharmacy Students Smoking Habits: Qualitative and Quantitative Approach

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to determine the statuses, cause and effects of smoking among Yeditepe University Faculty of Pharmacy students.

Method: In this research, survey and focus group methods are used for data collection. Mixed (qualitative and quantitative) method is used. Analysis and interpretations were made through both methods. Survey questions are prepared by researchers and supported with literature. The reasons for starting smoking, smoking statuses, attitudes and behaviors or the reasons for not smoking are asked to participants.

Results: A total of 332 students, 197 (59.33%) participated in

the study. 15 students participated to focus group and 197 survey were conducted to students. According to the findings of the focus group interview; coping with responsibilities, to feel happy, evaluation of free time and being a student in a private college are the reasons for smoking. According to the results of the survey; stress and the environment were come into prominence.

Conclusion: Health professionals' and students' health behaviour is significant for public health. To determine the status of both the faculty and the students of health professions related to smoking habits is vital so as to plan and manage the future progression. This research emphasise the importance and severity of the smoking phenomenon not only for future generations but also for the academicians, the families and so on.

Key words: Pharmacy Students, Smoking Habits, Social Pharmacy

KAYNAKLAR

1. Mayda AS, Şahin G, Tosun T, Tak N. Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinde Sigara İçme Sıklığı Ve Etkileyen Faktörler. Düzce Tıp Dergisi 2011; 13:26-31.
2. Şahin ME, Özer C, Çakmak H, Tunç Z, Taştan K, Can F N. Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Sigara İçme ve Bırakma Durumları. Trakya Üniversitesi Tıp Fak Dergisi 2007;24:209-12.
3. Smith DR, Leggat PAJ. An International Review of Tobacco Smoking among Medical Students. J Postgrad Med 2007;53:55-62.
4. Bozkurt AI, Şahinöz S, Özçırpıcı B, Özgür S, Şahinöz T, Acemoğlu H, Saka G, Ceylan A, Palanci Y, Ersen İ, Akkafa F. Patterns of Active and Passive Smoking, and Associated Factors, in the Southeast Anatolian Project (SEAP) Region in Turkey. BMC Public Health 2006;6:15.
5. Çalğan Z, Tahir E, Yeğenoğlu S, Bilir N. Community Pharmacists' Attitude, Habits and Actual Activities Regarding Smoking and Health Promotion In The 1. Region of Ankara Chamber of Pharmacists. Turk J Pharm Sci 2007;4:125-38.
6. Kaptanoğlu YA, Polat G, Soyer M. Marmara Üniversitesi Öğrencilerinde ve Öğretim Üyelerinde Sigara Alışkanlığı ve Durağan Maliyet İlişkisi. Journal of Higher Education and Science 2012; 2;119-25.
7. Kartal M, Mıdık Ö, Büyükakkuş A. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinde Sigara Kullanımı ve Yaşam Kalitelerine Etkisi. Turk Toraks Der 2012;13: 7-11.
8. KhaderYS, Alsadi AA. Smoking Habits among University Students in Jordan: Prevalence and Associated Factors. East Mediterr Health J 2008;14: 897-904.
9. Huy NV, An DTM, Phong DN, Vung ND, Minh HV, Nghi NM, Sophia T. Tobacco use among Vietnamese medical students health professionals. Southeast Asia Tobacco Control Alliance (SEATCA), 2004.
10. Yeğenoğlu S, Aslan D, Erdener ES, Acar A, Bilir N. Taylor and Francis Group, "What is behind Smoking among Pharmacy Students: A quantitative and qualitative study from Turkey". LLC 2006;41:405-14.
11. Tee G H, MMedsc, Noran N H, Farizah H, MPH, Azhana N H. Changing Habits and Attitudes toward Smoking among Future Physicians. Med J Malaysia 2007; 62: 383-7.
12. Çokluk Ö, Yılmaz K, Oğuz E. Nitel Bir Görüşme Yöntemi: Odak Grup Görüşmesi. Kuramsal Eğitimbilim 2011;4: 95-107.
13. Aydın E. Veri toplama teknikleri (anket tekniği). Araştırma Yöntemleri Ders Ödevi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2006.

